

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

2. De objecto scientiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

respondisse, quia res bene proponebatur ipsi, & determinabatur intellectus eius à rebus sic propositis ad veras cognitiones, non quia antea illa sciuit.

Ad secundam confirmationem respondeo, non esse credendum Pythagoræ, qui studio propria sententia defendendæ splendide poterat mentiri, nec habet ullam verisimilitudinem, quod ille solus recordaretur talium rerum. Quod si etiam experientia illius esset credenda, tamen non inde inferretur, quod quidquid ipse, aut nos cognoscimus, antea illud cognouerimus, & de nouo solum recordemur illius: unde experientia illa, quamuis esset vera, non esset ad rem.

QVÆSTIO II.

De obiecto scientiæ.

Non quero iā de obiecto adæquato scientiæ vllius totalis cōprehendētis plures scientiās partiales, sed potius de obiecto cuiuslibet scientiæ particularis: nec etiā quero de scientiæ particularis obiecto cōplexo, hoc est, de propositione obiectiua, ad quā terminatur scientia, seu quæ cognoscitur per illā: sed de obiecto incompleto, quod est subiectū talis propositionis. Capiō autē scientiā hic, non in illo rigore, in quo cōprehendit solummodo cognitiones rerū per causas, sed quatenus extendit se ad cognitionē discursiuā, certā & euidentē, quæ cognoscitur aliqua propositio propter connexionem veritatis ipsius cum veritatibus aliarū propositionum, siue in illis aliis propositionibus proponatur causa istius veritatis, siue effectus, siue quacumq; demū alia ratio.

CONCLUSIO I.

De quo possit haberi scientia certa.

11. De quacumque re, cui necessario conuenit aliquod prædicatum, cuius connexio cum illa re euidenter cognosci potest per alias duas propositiones euidenter cognitās, potest haberi scientia in acceptione iam dicta. Hæc patet ex natura ipsius scientiæ, quæ in illa acceptione non est aliud, quam cognitio discursiua certa & euidentis habita ex euidentia aliarum propositionū, cum quarum veritate veritas istius rei scitæ habet euidentem connexionē; sed cognitio qua cognosceretur de quacumq; re huiusmodi prædicatū necessario ipsi cōueniens ex vi taliū propositionum esset huiusmodi: ergo esset scientia, ergo de quacumq; tali potest haberi scientia in hac acceptione.

De ente rationis potest haberi scientia.

12. Hinc habetur primò, quod de entibus rationis possit dari scientia, quia habent huiusmodi prædicata conuenientia ipsis; & sane qui dicunt instrumenta logica, vt syllogismum vt sic, definitionē, demonstrationem, &c. formaliter constitui per entia rationis, & ea, vt sic formaliter constituta, esse obiecta Logicæ, debent id cōcedere, vel negare Logicæ esse scientiā; & qui negant Logicam per se agere de entibus rationis, concedunt tamē posse intellectum fabricare entia rationis in obiectis Logicæ, quæ quidem entia ficta rationis habeant diuersā naturā pro diuersitate fundamenti, & termini, aut muneris ipsius ab intellectu attributi, similiter debent concedere quod vniū ens rationis ex ipsis possit cognosci esse diuersæ rationis fictæ ab alio ente rationis, & habere etiam diuersam proprietatem fictā à proprietate alterius, & quod illa diuersa proprietates fictæ ipsius possemus demonstrare probari de ipso per suam descriptionem aut definitionem.

Dices: scientia proprie dicta solum potest esse de re seu ente simpliciter: ergo nequit esse de ente rationis.

Confirmatur, quia scientia proprie dicta nequit esse nisi de re, quæ potest definiri: sed ens rationis nequit definiri: ergo.

Respondeo, negando antecedens replicā, & minorem confirmationis. Quod si quis tamen velit scientiā rigorosissimam esse illam, quæ habetur de re aliqua aut ente simpliciter, & solam talē rem posse proprie & rigorose definiri, dicat consequenter ens rationis non posse definiri definitione rigorosa, nec scientiā rigorosam de eo haberi posse, nec hoc est contra resolutionem iam datā neq; enim loquimur de scientia aut definitione in tali rigore, sed de scientia, prout dicitur notitiā certā, & euidentem discursiuā, & de definitione prout dicitur orationem explicatiuā naturæ rei, siue realis, siue rationis

13. sequitur secundò de singularibus posse dari scientiam, nam potest discursiue de quocumque indiuiduo humano cognosci certo & euidenter per discursum à priori quod sit risibilis ex eo, quod sit rationalis; à posteriori quod sit rationalis ex eo quod sit risibilis; & potest cognosci de ipso quod non sit multiplicabilis in plura indiuidua, de quibus prædicetur in quid.

Dices: secundum Philosophum. 1. *Poster. tex. 181. & 7. Met. tex. 53. & aliis locis*: scientia habetur tantum de vniuersalibus, nec datur de singularibus.

Respondeo Philosophum & alios auctores sic loquentes, quibus tribuenda est autoritas, explicandos sic, vt sensus sit, quod scientia illa, quibus cognoscuntur de rebus proprietates consequentes essentias earum, non habeantur per se primo de singularibus, quatenus singularia sunt, sed per se primo de ipsa natura vniuersali in singularibus inclusa, & secundario tantum de singularibus: verbi gratia scientia qua cognoscitur, quod Petrus sit risibilis non habetur per se primo de Petro quatenus Petrus est, sed de natura humana: & secundario tantū habetur de Petro, ex eo scilicet quod includat naturā humanam. Itaque in hoc sensu non habetur scientia de singularibus, secundū Philosophū, & veritatē. *Rursus* non habetur aliqua scientia de vilo singulari, per quam cognosci possit determinatum aliquod singulare, vt distinguitur ab omni alio singulari: non obstat enim quacumque cognitione, quam habemus pro hoc statu de Petro, posset nobis aliquod aliud indiuiduum sic proponi, vt non possemus ipsum discernere à Petro, & sic vt possemus dubitare, an esset Petrus, nec ne. In hoc etiam sensu potest dici, quod de singularibus non habeatur scientia, aut notitiā aliqua certa.

De ente per accidens potest haberi scientia.

14. Sequitur tertio, quod de ente per accidens possit dari scientia, quia reuera potest aliquis certo cognoscere de pariete albo, quod non habeat aliquā per se vnam proprietatem, & quod sit distincta rationis ab ente per se, & potest cognosci ex defectu proprietatis vnius per se de ipso, quod non sit vnum per se in essentia per discursum à posteriori, & ex defectu essentiae vnius per se potest cognosci à priori de ipso, quod non habeat proprietatem per se vnam, & potest de aggregato ex lapidibus, & lignis tali modo cōpositis, seu cōiunctis inter se cognosci certo quod sit habilis ad habitationē commodam, aut inhabilis, & sic multæ proprietates demonstrantur in scientia Arithmetica de numero, in Musica de numero sonoro, in Perspectiua de linea visuali, in Politica de republica: quam etiā sententiam docet expresse *Auerſa q. 24. sect. 4.* qui plures alios citat pro se.

Dices: Aristoteles 6. *Met. c. 2. & lib. 11. c. 9.* negat de ente per accidens dari vllam scientiam, quam etiam doctrinam amplectitur *Scotus* variis locis. Et confirmari potest ex eo quod tale ens nequeat definiri, scientia autem haberi nequit, nisi de re definibili.

Respondeo Philosophum & Doctorem loqui de scientia in magis rigorosa acceptione, quam hic de ea agimus, quatenus scilicet sumitur pro cognitione, qua aut cognoscitur aliqua proprietas per se vna de aliquo per definitionem rigorosam, quæ est vnius per se solummodo; aut per proprietatem per se vnam cognoscitur definitio per se vna alicuius rei. Et per hoc patet ad confirmationem; scientia enim in hac rigorosa acceptione non habetur nisi de re rigorose definibili, qualis est res vna per se; bene tamen potest scientia in largiori acceptione haberi de rebus aliis.

QVÆSTIO III.

Virum scientia actualis possit esse simul cum opinione & fide de eodem obiecto in eodem intellectu.

15. Non est dubium, quin de eodē obiecto materiali, seu de eadem propositione obiectiua possit vnus intellectus habere scientiā, & alius opinionē, & alius fidem; nec etiā dubium est, quin idem intellectus (modo simul habere possit plures actus iudicarios diuersarum propositionum) possit habere fidē de vno obiecto, vt de futuritione Antichristi, opinionē de altero,